

BODAJK

Városháza

PETŐFI SÁNDOR U. 60.
Hrsz.: 562

Műemléki törzsszám: 1644.

Építéstörténeti dokumentáció és értékleltár

2016. augusztus

TARTALOM

Történeti adatok

Az épület leírása

Értékleltár

Térképek, felmérések

Archív felvételek

Fényképdokumentáció

Értékelés

Javaslatok a további kutatásra

Szemponatok a felújításhoz (helyreállítási javaslat)

Készítette:

Balázsik Tamás

művészettörténész-régész

ME szakértői szakterületek:
műemléki érték dokumentálása,
műemléki épületkutatás

ME szakértői nyilvántartási szám: 21-0172

Az épület a szakirodalomban

A bodajki városháza azt követően jelenik meg a nyilvántartásokban és a szakirodalomban, hogy 1952 decemberében a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja felvette a műemlékké nyilvánítandó épületek jegyzékébe (MOL. XIX J-5 a 863-4/53). Ennek nyomán Genthon István Magyarország művészeti emlékei (Budapest, 1959. 41. o.) c. munkájában a következőként szerepel: „*Petőfi Sándor utca 58. Tanácsház, földszintes, 3+3+3 tengelyes, oromzatos középrészén négy dór oszlop. Klasszicista, 1820 körül.*” Az 1960-as műemlékjegyzék (175. o.) mindössze a következőket rögzíti: „*Petőfi u. 58. (94-5) Községi Tanácsház, klasszicista.*” immár „M”, azaz műemlék besorolással. Az 1976-os Magyarország műemlékjegyzékében a „Községi tanácsház, klasszicista, 1820 körül” azonosító adatsor a *Petőfi u. 60. (94)* címnél szerepel. A Bodajk történetét megíró Kállay István (Fejér Megyei Történeti Évkönyv 14., Székesfehérvár, 1980. 308. o.) sem közöl többet az épületről, mint hogy „A XIX. század elején nagyarányú építkezés folyt a mezővárosban. Ekkor épült több klasszicista lakóház (Ady E. u. 4., 48., 46.), a mai tanácsház, a *Tekla-ház* (Ady E. u. 8.), ...”. Magyarország Műemlékjegyzékének 1990-es kiadása a Petőfi u. 58. szám alatt az 1976-os jegyzék adatait közli, kiegészítve az 562-es helyrajzi számmal. A Fejér megye művészeti emlékei (Szerk.: Entz Géza Antal és Sisa József, Székesfehérvár, 1998. 45. o.) c. kötetben is mindössze a következő olvasható: „VOLT KÖZSÉGHÁZA, ma önkormányzati hivatal. (Petőfi S. u. 58.) Klasszicista, 1820 k. FSz.-es, 3+3+3 tengelyes, oromzatos középrészén 4 dór oszlop.” Az egyébként kúriákat idéző megjelenésű épület nem került be Virág Zsolt Magyar kastélylexikonának Fejér megye kastélyai és kúriái (Budapest, 2005) c. kötetébe, mintegy hallgatólagos feltételezésként, hogy eleve községházának épült.

Történeti adatok

Az épület történetére vonatkozóan a történeti térképek szolgáltatnak az első adatokkal. Bodajk (Budek) 1784-ben készült I. katonai felmérésén az utca megfelelő részén úgy tűnik, még jellegzetesen falusias, fésűs a beépítés, a házak ekkor merőlegesen állhattak az utcavonalra. Az épület létrejöttét Bodajkon is, akárcsak a megye egyéb településein a mezőgazdasági termelés (elsősorban gabona és bor) konjunktúrája által gerjesztett fellendülés segíthette elő, de közrejátszhatott benne az elődépületének az 1810 jan. 14-i, ill. a máj. 27-i földrengés¹

¹Az esemény kapcsán íródott jelentés szerint a máj. 27-én, reggel negyed kilenckor bekövetkező rengés következtében „A templom és más épületek falán nagy repedések keletkeztek. Részben a leeső faldarabok, részben a templomból való kimenekülés néhány emberben kárt okozott.” Idézi: Kállay István: Fehérvár regimentuma 1688-1849. A város mindennapjai. Fejér Megyei Történeti Évkönyv 18., Székesfehérvár, 1988. 283. o. és Erdős Ferenc: Isztimér. Fejér Megyei Történeti Évkönyv 17., Székesfehérvár, 1987. 258. o.

bekövetkezett súlyos károsodása. Építtetőjét esetleg a településen lakó nemesség körében kereshetjük,² de valószínűbb, hogy a Bodajk közössége építhette az 1774 óta mezővárosnak számító település³ számára községháza céljára, különös tekintettel arra, hogy a 19. század 20-as éveiben a hasonló méretű, fejlettségű településeken is egyre nagyobb igény jelentkezett (új) községháza építésére (Pásztó, 1820 körül; Kunszentmiklós 1825; Szabadszállás 1826; Kiskunlacháza, 1830 körül, Dunapataj, 1830 körül) Erre utalhat az épület közvetlen, utca melletti elhelyezése. Egykor ez a telek, illetve a rajta állt ház is az uradalmat birtokló család tulajdonában lehetett, és ők adhatták át községháza építése céljára.⁴ A stílusából adódó közkeletű kormeghatározásnak (1820 körül) megfelelően az 1846-1847-es II. katonai felmérésen az épület már áll, de úgy tűnik, ekkor az épület délkeleti végéhez csatlakozott egy hátranyúló, udvari szárny, amely talán északnyugati irányban el is fordult. A rendelkezésünkre álló adatok szerint az épület „Bodajki Jegyző ház”-ként az 1852-e telekkönyvben tűnik fel írott forrásban először. Ekkor a 42-es házszámot és a 114-es helyrajzi számot viselte. A 300 öles telekhez tartozott ugyanezen a házszámon egy 208 öles, I. osztályú kert is a 115-ös helyrajzi számon.⁵ Később a bodajki helyrajzi számozás megváltozott, az 1883-as birtokrészleti jegyzőkönyvben a változatlanul 42-es házszámú „városháza” a 94-es helyrajzi számú telken áll, melyhez 342 öles terület tartozik.⁶ A városháza ezzel a helyrajzi számmal szerepel Bodajk 1890-es kataszteri térképén⁷ is, amelyen jól látható az északnyugati sarkához csatlakozó udvari szárny. Bodajk 1908-as látképén, az épület általunk ismert első fényképes ábrázolásán - ahogy a későbbi, 1912-es, 1915-ös, 1916-os, 1926-os, 1949-es, 1960-as és 1977-es fényképeken is - megfigyelhető, hogy a kapualjat is befogadó, utólagos bővítmény az épület oromfalas délkeleti véghomlokzatához csatlakozik. Talán itt kereshető az a helyiség, amelyet a községházához hozzáépítettek a segédjegyző számára, és amelynek kifizetésére – több más költséggel együtt - 1896-ban a Székesfehérvári Takarékpénztártól a

² Az 1784-1787. évi népességösszeírás szerint Bodajkon 12 nemes lakott. Az 1828. évi összeírás özv. gr. Bethlen Józsefnét (szül. gr. Zichy Jozefa) és fiait, Józsefet, Lipótot és Ferencet; Balogh Ferencet, Jánost, Józsefet (ennek fiait: Istvánt és Jánost) és Pétert; Hertelendy Istvánt, Józsefet és Jánost; Varga Istvánt és Mihályt, valamint Megyaszy Gyulát találta Bodajkon. Kállay István: Bodajk. Fejér Megyei Történeti Évkönyv 14., Székesfehérvár, 1980. 299. o.

³ Kállay István: Bodajk. Fejér Megyei Történeti Évkönyv 14., Székesfehérvár, 1980. 297. o.

⁴ A városházától északnyugatra álló 45., 46., és 47. számú házat az uradalom birtokosa, a Bethlen család adta el 1852 után. Vallomány- vagy telekkönyve Bodajk adó-községnek, 1852. Fejér Megyei Levéltár. XV.2.31. kataszteri iratok és telekkönyvek levéltári gyűjteménye.

⁵ Vallomány- vagy telekkönyve Bodajk adó-községnek, 1852. Fejér Megyei Levéltár. XV.2.31. kataszteri iratok és telekkönyvek levéltári gyűjteménye.

⁶ Bodajk adóközség birtokrészleti jegyzőkönyve, 1883. Fejér Megyei Levéltár. XV.2.32. kataszteri iratok és telekkönyvek levéltári gyűjteménye.

⁷ Bodajk, Városi Könyvtár.

nagyközség 2000 forintot vett fel, 20 éves törlesztéssel.⁸ Az 1898. dec. 15-i hivatalvizsgálati jegyzőkönyv szerint a pénztárat a községi hivatali helyiségben őrizték.⁹

Az épület megjelenése a képek tanúága szerint keveset változott az elmúlt században. Az első fotókról bizonytalanul megítélhetően, már 1908-ban (világos)sárga lehetett, fehérre festett oszlopokkal, timpanonnal és bizonyára tagozatokkal. Az 1954-ben készült fekete-fehér felvételen is érzékelhető tónuskülönbség a homlokzati falfelület és az ablakok keretelése között. Ekkor az épületnek sötétre színezett lábazata volt. Karakteres váltást jelentett a megjelenésben az épület egyöntetű, erőteljes sárgára színezése, amely az 1977-es fényképfelvételen látható. A nyílászárók tanúsága szerint az épület a 20. század második felében átfogó felújításon esett át. Legutóbb, 2007-ben, az udvari szárnyban a tanácsterem kialakítására, 2008-ban az utcai szárny tetőfelújítására került sor.

Az épület leírása

A település központjában, utcavonalon, szabadon álló, az utcai, fő szárnyat tekintve északnyugat-délkeleti tengelyű, északnyugati végéhez épített udvari szárnyával „L” alaprajzú, földszintes, nyeregtetős épület. Utcái szárnya cserépfedésű, az udvari szárny palával fedett.

Az utcai főhomlokzat 3+3+3+K+2 tengelyes. A főhomlokzat hármasközéptengelyéhez timpanonos, nyeregtetős portikusz csatlakozik, sarkain pillérekkel, a pillérek között négy dór oszloppal. **(1. kép)** A portikusz oromzatában kerámiából készített koronás magyar címer, a képszékekben "Városháza" felirat látható. **(9. kép)** A középtengelyben nyíló bejárat ajtótól jobbra és balra egy-egy keskeny ablak látható. A portikusz alatti falfelületen az oszlopoknak megfelelő pilasztertagolás látható. **(5-6. kép)** A portikusz két, középső oszlopa felett lépcső vezet fel, amelyet járólapok borítanak, mint a portikusz járófelületét. **(11-12. kép)** Az utcai főhomlokzatot tagolt párkány zárja. **(16. kép)** A portikusztól jobbra és balra lévő tengelyekben három-három, állótéglány alakú, vakolatkeretes ablak töri át a homlokzatot. Az ablakokat könyöklőpárkány és egyszerű szemöldökpárkány díszíti. **(17. kép)** Az épület sárgára festett, a tagozatok fehérek. Az udvarra síkmennyezetes kapualj vezet az épület jobb oldalán. **(19. kép)** A kapuajtótól jobbra két, az előzőkkel megegyező aklak nyílik. **(20. kép)** E toldalék csatlakozási vonalát a tetőfelületen fémcsík jelzi az elbontott téglaszegély helyett. A portitustól balra eső homlokzatszakasz előtt esővíz elvezetésére szolgáló kibetonozott árok húzódik és virágágyás terül el **(3. kép)**, jobbra mozgássérült rámpa vezet fel a homlokzat előtt a bejáratához **(22. kép)**.

⁸ Kállay István: Bodajk. Fejér Megyei Történeti Évkönyv 14., Székesfehérvár, 1980. 311. o.

⁹ Kállay István: Bodajk. Fejér Megyei Történeti Évkönyv 14., Székesfehérvár, 1980. 312. o.

A délkeleti véghomlokzatának oromfala vakolatlan **(23. kép)**, a téglafelületen két szellőző nyílik.

Hátsó homlokzata erősen átalakított, félnyeregvetős toldalékkal bővített. **(24-25. kép)** A telek bal oldalán hátrafutó oldalszárny történeti homlokzattagolót nem hordoz **(26-31. kép)**.

Az utcai szárny északnyugati véghomlokzatához pilaszter csatlakozik, az oromfalat egy szellőző töri át. **(36. kép)**

Alaprajzában csak részlegesen ismerhető fel az eredeti helyiségelrendezés. A helyiségek síkmennyezetek. A 19. század eleji ajtó- és ablakfülkék szegmensíves bélletzáródásúak, míg a 19. század végi toldalékban, a kapuátjárótól balra eső két ablak egyenes bélletzáródású.

Az udvari szárny utcai szárny felőli vége alól (irattár) kb. 6,2 m hosszú pince nyúlik az utcai szárny irányába. **(63-66. kép)** A délnyugati, szegmensdongás szakasz (egykori lejáró) északnyugati végfalán elfalazott szellőző látható. A délkeleti vége, az egykori lejáró lefalazott. Az egykori lejárót befogadó szakaszba az erre merőleges, félköríves pincszakasz fagerendás áthidalójú nyílással csatlakozik. A félköríves pincszakaszhoz északkeletről csatlakozó szegmensdongás szakaszban található a mai, 7 fokos, betonozott lépcső **(68. kép)**.

A lejáró szélét téglaboltív erősíti **(38. kép)**.

Megmaradt az épület bővítés előtti délkeleti véghomlokzatának oromfala egy vakolatkeretes szellőzővel, a másik helyén pedig a 19. század végi bővítéskor nyitott ajtóval. **(76-77. kép)**

Fedélszéke fiókkiváltós, szarufás, kötőgerendás konstrukció, torokgerendával. **(70., 72. kép)**

Az utcai szárny egy része felett régi, csapos gerendafödém felerősítésére szolgáló gerenda **(72-75. kép)**, a portikusz felett fiók ácsszerkezet **(71. kép)** található. A hátsó szárny csatlakozásánál az egykori fazsindelyezés maradványa látható **(68. kép)**.

Leszámítva azt a tényt, hogy a műemléki értékhozóinak jelentős részét elvesztette, az épület állapota jó. Mindössze a 19. helyiség keleti sarkánál láthatók nagyobb, padlásfeljáró ajtaja körül kisebb repedések a falon.

Értékleltár

A műemléki szempontból számottevő épületrészeket, tartozékokat vastagon, dőlt betűvel szedtük.

1. helyiség (árnyékszék)

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	-		
Padlóburkolat	Beton.	20. század második fele.	33.
Egyéb			

Ajtók

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől (3db.): Deszkaajtó, keresztmerezítéssel.	Alumínium retesz.	2-2 db. zongorazsanér.	20. század második fele.	31., 33-34.

2. helyiség (tanácsterem)

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Álmennyezet	2007.	37.
Padlóburkolat	Járólap.	2007.	37.
Egyéb	.	.	

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől: Váz-táblázatos.	Bevésett. Alumínium kilincs.	4 db. dobzsanér.	2007.	29.

Ablakok

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől (3 db.): Középosztós, ablakonként 2-2 szárny, hőszigetelt üvegezés, könyöklődeszka.	Alumínium félfordító.	-	2007.	25., 27-28., 30.

3. helyiség (irattár)

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Beton.	20. század második fele.	38.
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől: Sima ajtólap. Kifelé nyíló vasrács 2 db. diópánttal.	Bevésett. Bevonatolt alumínium kilincs.	4 db. dobzsanér.	20. század második fele.	25-26.

Ablak

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Északnyugati homlokzaton: Bukóablak drótüveggel.	Alumínium félfordító.	2 db. diópánt.	20. század második fele.	30.

4. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Álmennyezet	21. század fordulója.	40-41.
Padlóburkolat	Svédpadló.	21. század fordulója.	40-41.
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
7. helyiség felől: Sima ajtólap, kívülről párnázott.	Bevésett. Alumínium kilincs.	2 db. diópánt.	20. század második fele.	

Ablakok

Leírás		Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Utca felől (2 db.): Szegmensíves bélletzáródású nyílásban. Mindkét réteg keresztosztós. Könyöklődeszkás. Az alsó szárnyak vízszintesen osztottak.	Külső réteg Kifelé nyílik. Külső oldalon vízvetők. Kiakasztó vaspálcák.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. bábos félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	1-2.
	Belső réteg Befelé nyílik.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. alumínium félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	
Északnyugati homlokzaton: Üvegtéglás.		-	-	20. század második fele.	41.

5. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet, udvar felőli részén rézsús mennyezet.	20. század második fele.	42-43.
Padlóburkolat	Parketta.	20. század második fele.	
Egyéb			

Ablakok

Leírás		Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől (2 db.): Kétszárnyú.	Külső réteg Befelé nyílik.	Alumínium kétszárnyú fordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	25.
	Belső réteg	Alumínium kétszárnyú	Szárnyanként	20. század	

	Befelé nyílik.	fordító.	2-2 db. diópánt.	második fele.	
--	----------------	----------	---------------------	---------------	--

6. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Parketta (halszállkás).	20. század második fele.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
7. helyiség felől: Párnázott.	Bevésett. Alumínium kilincs.	Diópánt.	20. század második fele.	

7. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Svédpadló.	21. század fordulója.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
11. helyiség felől:	Bevésett. Alumínium kilincs.	Diópánt.	20. század második fele.	

Ablak

Leírás		Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Utca felől: Szegmensíves bélletzáródású nyílásban. Mindkét réteg keresztosztós. Könyöklődeszkás. Az alsó szárnyak vízszintesen osztottak.	Külső réteg Kifelé nyílik. Külső oldalon vívzetők. Kiaakasztó vaspálcák.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. bábos félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	1-2.
	Belső réteg Befelé nyílik.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. alumínium félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	

8. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Rézsűs mennyezet.	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Járólap.	21. század fordulója.	45.
Egyéb	Villanyóra szekrénye.	20. század második fele.	44.

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
12. helyiség felől: A lap hiányzik.	-	3 db. diópánt.	20. század második fele.	
Padlásajtó <i>Borított ácsbok, külső és belső oldalán horony. A belső oldalon hullámos profil is.</i> Váz-táblázatos ajtólap,	Bevésett. Alumínium kilincs.	4 db. dobzsánér.	A tok 19. század második fele, vége. A lap 20. század második fele.	44-45.

Ablak

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől: Egyrétegű, ötosztású. Felül, a vízszintes osztó felett 5, kisebb üveges mező. Az alsó középső mezőben nyitható szárny.	2 db. alumínium félfordító.	2 db. diópánt	20. század második fele.	25.

9. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet.	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Járólap.	21. század fordulója.	
Egyéb			

Ajtók

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
12. helyiség felől: Vízszintes tokosztós, kétszárnyú. A lapok váz-táblázatosak. Felül 3-3 üveges mező. A tokosztó feletti rész 1-1 kifelé-befelé bukó szárnyal.	Bevésett. Alumínium kilincs. A bukó szárnyakon 2-2 db. alumínium félfordító.	Az ajtó- és az ablakszárnyakon 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	
13. helyiség felől: Szegecses béllezáródású nyílásban. Sima ajtólap.	Bevésett. Alumínium kilincs.	3 db. diópánt.	20. század második fele.	46.
WC-ajtók (2 db.): Sima ajtólap.	Bevésett. Alumínium kilincs.	3-3 db. diópánt.	20. század második fele.	

Ablak

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Délnyugati falban: Üvegtéglás.	-	-	20. század második fele.	

10. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet.	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Svédpadló.	21. század fordulója.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
14. helyiség felől: Az ajtólap hiányzik.	-	3 db. dobzanér.	20. század második fele.	

Ablak

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Délnyugati falban: Tolóablak.	Alumínium tolózár.	-	20. század második fele.	

11. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Járólap.	21. század fordulója.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Főbejárati: <i>Szegmensíves bélletzáródású nyílásban. Kétszárnyú, váz-táblázatos. A szárnyakon 3-3 táblázat.</i>	<i>Dobozzár. Dekoratív zárcímer, kovácsoltvas kilincs. A belső oldalon karéjos alaplemezű kovácsoltvas tolózár. Bevésett zár is. Alul alumínium tolózár.</i>	<i>3-3 db. bábos zsanér. A jobb oldalon a középsőnek az alsó része hiányzik.</i>	<i>Zárcímer, kilincs és a felső tolózár 19. század eleje, zsanérok 19. század közepe, második fele.</i>	7-8., 47-50.

Ablakok

Leírás		Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Utca felől (2 db.): Íves záródású nyílásban.	Külső réteg Jobbra, kifelé	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1-	Szárnyanként 2-2 db.	20. század második fele.	4-6., 13.

Mindkét réteg vízszintes toszós. Könyöklődeszkás. Az alsó szárnyak vízszintesen osztottak. 2-2 db. akasztókampó.	nyílik. Belső réteg Jobbra, befelé nyílik.	1 db. bábos félfordító. Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1-1 db. alumínium félfordító.	diópánt. Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	51.
---	---	---	---	--------------------------	------------

12. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Rézsűs mennyezet.	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Járólap.	21. század fordulója.	45.
Egyéb			44.

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől: Külső oldalán halszálkás borítás.	Bevésett. Alumínium kilincs.	Diópánt.	20. század második fele.	24-25.

Ablakok

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől (2 db.): Egyrétegű, ötosztású. Felül, a vízszintes osztó felett 5, kisebb üveges mező. Az alsó középső mezőben nyitható szárny.	2 db. alumínium félfordító.	2 db. diópánt	20. század második fele.	24.
Udvar felől: Az előbbi típusból falbehúzás miatt elkülönült, egyrétegű, keresztosztós, fix üvegezésű szakasz.	-	-	20. század második fele.	24.

13. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Parketta (halszálkás).	20. század második fele.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
14. helyiség felől: Váz-táblázatos. A lapon két függőleges között egy vízszintes táblázat.	Bevésett. Alumínium kilincs.	3 db. diópánt.	20. század második fele.	

Ablak

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
--------	--------------	------	---------	------

Északkeleti falon: Szegmensíves bélletzáródású nyílásban. Mindkét réteg keresztosztós. Könyöklődeszkás. Az alsó szárnyak vízszintesen osztottak.	Külső réteg Kifelé nyílik. Külső oldalon vízvetők. Kiakasztó vaspálcák.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. bábos félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	52.
	Belső réteg Befelé nyílik.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. alumínium félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	53.

14. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Parketta (halszálkás).	20. század második fele.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
14. helyiség felől: Sima lap.	Bevésett. Alumínium kilincs.	2 db. diópánt.	20. század második fele.	

Ablak

Leírás		Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Utcára: Szegmensíves bélletzáródású nyílásban. Mindkét réteg keresztosztós. Könyöklődeszkás. Az alsó szárnyak vízszintesen osztottak.	Külső réteg Kifelé nyílik. Külső oldalon vízvetők. Kiakasztó vaspálcák.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. bábos félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	13-14.
	Belső réteg Befelé nyílik.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. alumínium félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	

15. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Rézűs mennyezet.	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Járólap.	21. század fordulója.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
12. helyiség felől: Váz-táblázatos ajtólap. 4-4 táblázata közül a felső kettő íves.	Bevésett. Alumínium kilincs. A 15. helyiség felőli oldalon húzógomb.	3 db. dobzsanér.	20. század második fele.	
Közbülső: Az ajtólap hiányzik.	-	2 db. diópánt	20. század második fele.	
Udvar felől:	Külső réteg Váz-táblázatos ajtólap. 4-4 táblázata közül a felső kettő íves.	3 db. dobzsanér. Tokon lévő részük diópánt.	20. század második fele.	
	Belső réteg Váz-táblázatos ajtólap. Az alsó részen 2-2 táblázat. Felső, üveges része vízszintesen három részre osztott.	3 db. diópánt	20. század második fele.	

Ablak

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől: Az egyrétegű, ötosztású, felül, a vízszintes osztó felett 5, kisebb üveges mezőre osztott, az alsó középső mezőben nyitható szárnyal ellátott típusból falbehúzás miatt elkülönült, háromosztású szakasz. Az ablak a fal miatt nem nyitható	-	2 db. diópánt	20. század második fele.	24.

16. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Parketta.	20. század második fele.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
15. helyiség felől: Szegmensíves bélletzáródású nyílásban. Váz-táblázatos ajtólap. Az alsó részen 2-2 táblázat. Felső, üveges része vízszintesen három részre osztott.	Bevésett. Alumínium kilincs.	3 db. diópánt.	20. század második fele.	54.

Ablak

Leírás		Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Északkeleti falon: Szegmensíves bélletzáródású nyílásban. Mindkét	Külső réteg Kifelé nyílik. Külső oldalon vízvetők.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1- 1 db. bábos félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	55.

réteg keresztosztós. Könyöklődéskészítés. Az alsó szárnyak vízszintesen osztottak.	Kiaskasztó vaspálcák.				
	Belső réteg Befelé nyílik.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1-1 db. alumínium félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	56.
Délkeleti falon: Egyrétegű, hőszigetelt ablak.		Alumínium félfordító.		21. század fordulója.	
Déli nyugati falon: Üvegtéglás.					

17. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet.	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Parketta (halszállás).	20. század második fele.	
Egyéb	Északkeleti falban falfülke.	19. század?	

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
14. helyiség felől: Sima ajtólap.	Bevéselt. Alumínium kilincs.	2 db. diópánt.	20. század második fele.	

Ablakok

Leírás		Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Utca felől (2 db.): Szegezműves béllezáródású nyílásban. Mindkét réteg keresztosztós. Könyöklődéskészítés. Az alsó szárnyak vízszintesen osztottak.	Külső réteg Kifelé nyílik. Külső oldalon vízvető. Kiaskasztó vaspálcák.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1-1 db. bábozott félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	14-15.
	Belső réteg Befelé nyílik.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1-1 db. alumínium félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	

18. helyiség (kapualj)

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet.	19. és 20. század.	
Padlóburkolat	Térkő beton.	21. század fordulója.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
--------	--------------	------	---------	------

Utcai kapu: Kétszárnyú. Bal szárnyában ajtóval. Külső felülete rombusz- és halszálkamintás deszkázatú. felső részén timpanonforma lécdísztítés.	Bevésett. Kovácsoltvas kilincs, reteszek.	Rászegezőpántok.	20. század második fele.	18-21., 57-61.
---	---	------------------	-----------------------------	---------------------------

19. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet.	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Svédpadló.	21. század fordulója.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Kapualjból: Váz-táblázatos ajtólap. 4-4 táblázata közül a felső kettő íves.	Bevésett. Alumínium kilincs.	3 db. dobzsanér.	20. század második fele.	

Ablak

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Udvar felől: Egyrétegű, háromosztású ablak két réteg üvegezéssel, függőleges osztóval elválasztott szélesebb, kétszárnyú és keskenyebb, egyszárnyú résszel. Farostlemez könyöklő.	A kétszárnyú részen alumínium kétszárnyú fordító, az egyszárnyú részen alumínium félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	

20. helyiség

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	Síkmennyezet.	20. század második fele.	
Padlóburkolat	Svédpadló.	21. század fordulója.	
Egyéb			

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
19. helyiség felől: Sima ajtólap.	Bevésett. Alumínium kilincs.	3 db. dobzsanér.	20. század második fele.	

Ablakok

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Utca felől (2 db.): Mindkét réteg	Külső réteg Kifelé nyílik.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1-	Szárnyanként 2-2 db.	20. század második fele.
				20.

keresztosztós. Könyöklődészkás. Az alsó szárnyak vízszintesen osztottak.	Külső oldalon vízvetők. Kiakasztó vaspálcák.	1 db. bábos félfordító.	diópánt.		
	Belső réteg Befelé nyílik.	Az alsó szárnyakon 2-2 db., a felső szárnyakon 1-1 db. alumínium félfordító.	Szárnyanként 2-2 db. diópánt.	20. század második fele.	

Pince

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Mennyezet	<i>Két szegmensdongával fedett szakasz között félköríves pinceszakasz.</i>	19. század.	
Padlóburkolat	<i>Földpadló.</i>	19. század.	
Egyéb	<i>A délnyugati, szegmensdongás szakasz (egykori lejáró) északnyugati végfalán elfalazott szellőző. Az e szakaszra merőleges, félköríves pinceszakaszba fagerendás áthidalójú nyílással csatlakozik az egykori lejárót befogadó szakasz. A félköríves pinceszakaszhoz északkeletről csatlakozó szegmensdongás szakaszban helyezkedik el a mai, betonozott lépcső.</i>	19. század	62-66.

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
3. helyiségből: Aszimmetrikus lemezajtó.	-	3-3 db. diópánt.	20. század második fele.	38.

Padlás

Megnevezés	Leírás	Datálás	Fotó
Tető ácsszerkezete	Egyszerű, szarufás, kötőgerendás konstrukció, torokgerendával. A portikusz felett fiók ácsszerkezet. <i>A csapos gerendafödém felerősítésére szolgáló gerenda.</i>	19. és 20. század második fele, valamint 2008.	67., 70. 71. 72-75.
Egyéb	<i>A hátsó szárny csatlakozásánál az egykori faszindelyezés maradványa.</i> Falépcső.	19. század 20. század második fele,	68.

Ajtó

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Északkeleti oromfalon: Deszkaajtó.	Lakatpánt.	Pipapánt (?)	20. század második fele.	
Utcai szárnyban: Ácstok. Az ajtólap hiányzik.	-	Pipapánt.	19. század vége.	

Ablakok

Leírás	Kilincs, zár	Pánt	Datálás	Fotó
Északnyugati oromfalon szellőző:	-	-	20. század második fele.	69.
<i>Utcai szárny közbülső oromfalán: Eredeti vakolattal.</i>			19. század	75-77.
Délkeleti oromfalon szellőző (2 db.):	-	-	19. század vége	78.

Térképek, felmérések

Az I. katonai felmérés részlete (1784)

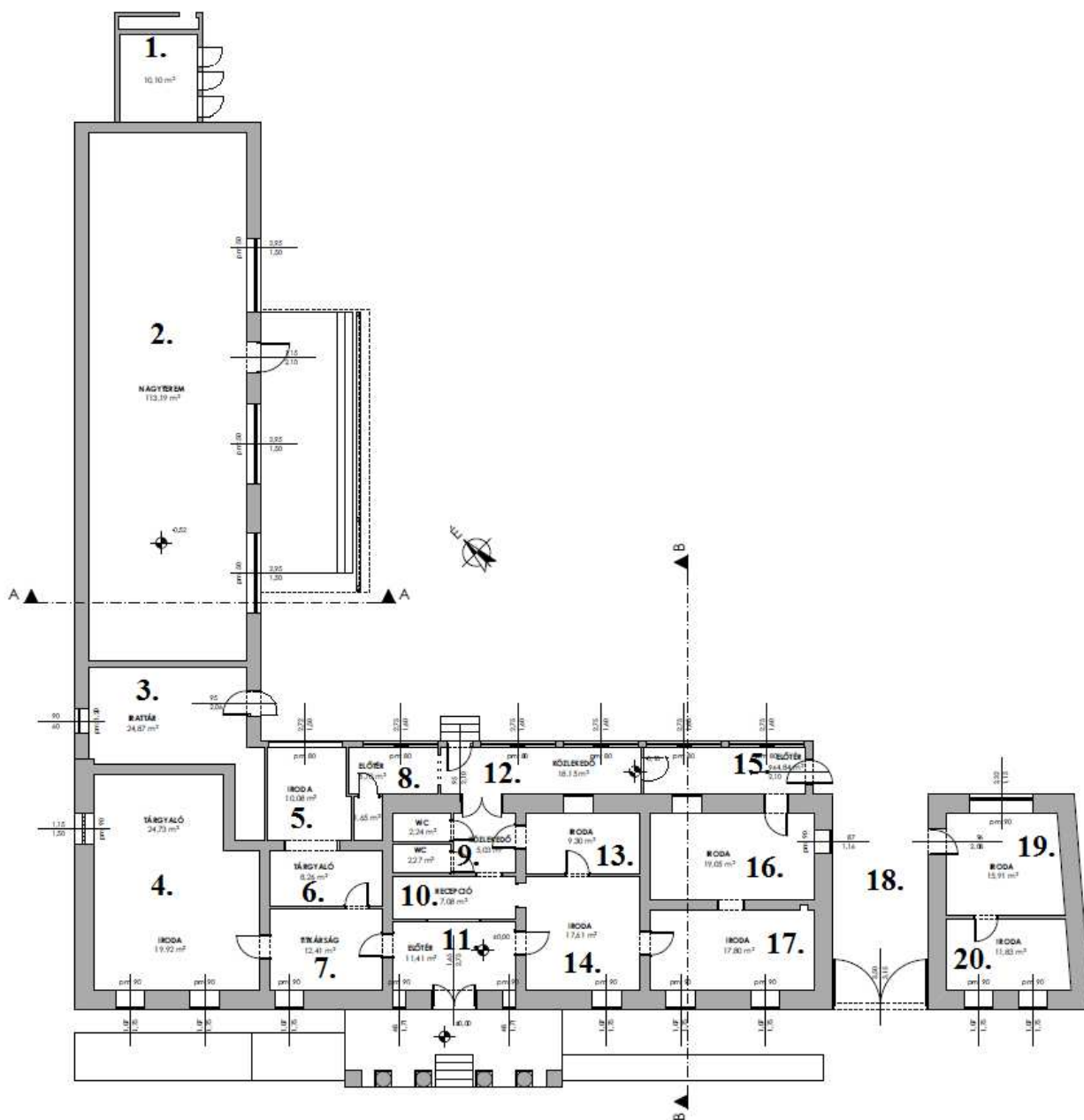
A II. katonai felmérés részlete (1846-1847)

Az 1890-es kataszteri térkép részlete (Bodajk, Városi Könyvtár)

A hatályos védett terület

Az épület alaprajza (Opinion Builders alapján)

Archív felvételek

Az épület 1908-as képeslapon (Dreska Gábor/Lángi József)

Az épület 1912-es képeslapon (Dreska Gábor/Lángi József)

Az épület 1916-os képeslapon (Dreska Gábor/Lángi József)

Az épület 1926-ban (Képeslap)

<http://gallery.hungaricana.hu/hu/OSZKKepeslap/8103/?query=bodajk&img=0&bbox=-1940%2C-2148%2C5144%2C56>

Az épület 1949-ben (Képeslap részlete)

<http://gallery.hungaricana.hu/hu/SzerencsKepeslap/6277/?query=bodajk&img=0&bbox=-2189%2C-2344%2C5538%2C60>

Az épület 1954-ben (Képeslap részlete)

<http://gallery.hungaricana.hu/hu/SzerencsKepeslap/105445/?query=bodajk&img=0&bbox=-1922%2C-2147%2C5162%2C57>

Az épület 1955-ben (Polgár Péter Antal: „S falvak csöndjén dühök remegnek”. Fejér Megyei Történeti Évkönyv 27. Mór-Székesfehérvár, 2006. 20. o.)

Az épület 1960-ban (Dreska Gábor/Lángi József)

Az épület 1977-es fényképen (Dreska Gábor/Lángi József)

Fényképdokumentáció

1. kép

2. kép

3. kép

4. kép

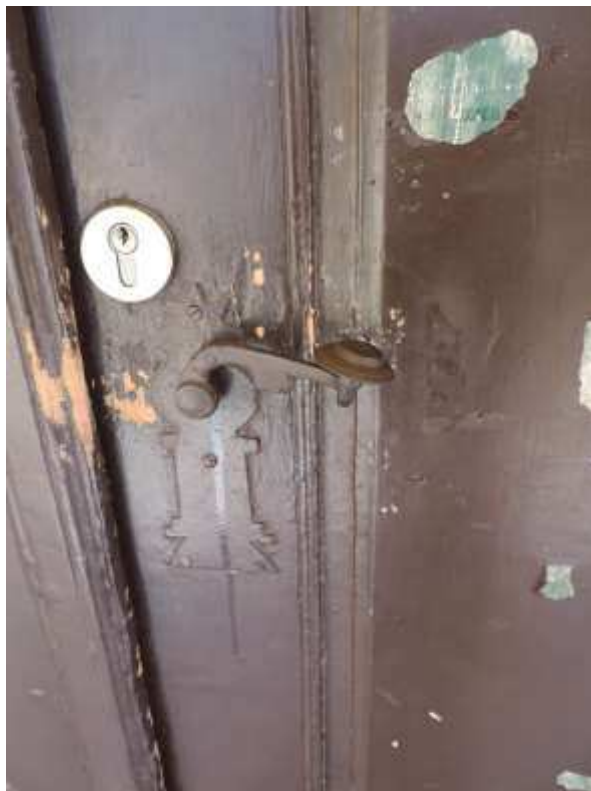
5. kép

6. kép

7. kép

8. kép

9. kép

10. kép

11. kép

12. kép

13. kép

14. kép

15. kép

16. kép

17. kép

18. kép

19. kép

20. kép

21. kép

22. kép

23. kép

24. kép

25. kép

26. kép

27. kép

28. kép

29. kép

30. kép

31. kép

32. kép

33. kép

34. kép

35. kép

36. kép

37. kép

38. kép

39. kép

40. kép

41. kép

42. kép

43. kép

44. kép

45. kép

46. kép

47. kép

48. kép

49. kép

50. kép

51. kép

52. kép

53. kép

54. kép

55. kép

56. kép

57. kép

58. kép

59. kép

60. kép

61. kép

62. kép

63. kép

64. kép

65. kép

66. kép

67. kép

68. kép

69. kép

70. kép

71. kép

72. kép

73. kép

74. kép

75. lép

76. kép

77. kép

78. kép

Értékelés

A Petőfi u. 60. a vidéki klasszicista építészet jellegzetes emléke. Az épülettípus által hordozott adottságoknak és a benne megvalósított építészeti minőségnek köszönhetően legalább fő vonásaiban, mindenekelőtt utcai megjelenésében megőrizhette eredeti arculatát, kihasználhatósága biztosította megmaradását. Mindazonáltal éppen a nem műemléki elkötelezettségű használat hozta magával az értékvesztést, amely a belső térkiosztásába való erőteljesen beavatkozásban és – leszámítva a főbejárati ajtót –, a történeti nyílászárók eltávolításában mutatkozik meg. Ennek következtében értékhordozóként az utcai megjelenést és a térszervezés meglévő és (legalább virtuálisan) rekonstruálható részét lehet leginkább számon tartani. Eredeti értékhordozóként emellett a pince térszervezését, a délkeleti irányú bővítést megelőző véghomlokzat oromfalát, az udvari szárny tetőzete alatti fazsindelyfedésű tetőfelület-maradványt és a földem felkötésére szolgáló gerendát tudjuk felsorolni. Sajátos helyzetű az utcai és az egykori udvari homlokzat ablakainak asztalosszrekezezte, mert bár vasalataikkal együtt teljesen kicseréltek, konstrukciójuk a régi ablakokét másolja, így viszonylag jól felidézik a 19. század eleji ablakokat.

Javaslatok a további kutatásra

Az épület majdani átfogó felújítását megelőzően falkutatással tisztázandó az épület eredeti alaprajza, helyiségelrendezése, különös tekintettel arra, van-e városháza-mivoltnak alaprajzban is megfogható sajátossága. Falkutatás során (esetleg) kibontható évszamos téglák segítségével pontosabban meghatározható az épület létrejöttének időpontja és az átalakítások természete.

Kiterjedtebb levéltári kutatással vélhetően további adatok nyerhetők az épület történetére, használatára vonatkozóan.

Szemponatok a felújításhoz (helyreállítási javaslat)

Az értékelésben megfogalmazottakból adódóan a leginkább orvoslásért kiáltó probléma az udvari homlokzat jelenlegi formája: javasoljuk az ezt előidéző helyigényt műemlékhez méltó építészeti megoldással kielégíteni, ami új épületszárny építésével is együttjárhat. A belső térelrendezés legalább részleges rekonstrukciója, az enteriőrök rekonstrukciója a tulajdonos igényességének függvénye, akárcsak a műemléképülettől idegen ajtók kicserélése és a lehetőségek függvényében az ablakok hüvelyes rászegezőpántokkal és támaszos pipákkal való ellátása. E feladatok egy jövőbeni funkcióváltozáshoz kapcsolódó felújításkor válhatnak érvényesíthetővé, viszont a portikusz járófelületét és a lépcsőt burkoló, műemléképülethez

méltatlan járólapok kőburkolatra, illetve kőlépcsőre cserélése, valamint a térkő beton eltávolítása az épület környezetéből, a közeljövő feladata kellene, hogy legyen. Javasoljuk a főbejárati lépcsőnek az eredeti, a mellékelt 1954-es fényképen látható formában való visszaállítását. A megmaradt eredeti nyílászáró (főbejárati ajtó) feltétlenül védelemben részesítendő, vasalataival együtt.

Balázs Tamás

2092 Budakeszi, Zichy Péter u. 2.

Tel.: 30 415 2459